de geo

Wereld
Globalisering

vwo CE

ThiemeMeulenhoff

3. Inzoomen op Duitsland, Tsjechië en

§3.1 Welvaart en werk

Hoofdvraag

Wat zijn de verschillen, de overeenkomsten en de relaties tussen de economie, de demografie en de verstedelijking in Duitsland (centrumland), Tsjechië (semiperifeer land) en Egypte (perifeer land)?

§3.1 Welvaart en werk

Deelvragen

- Welke economische kenmerken en indicatoren zijn geschikt om de sociaaleconomische verschillen tussen regio’s te kunnen vergelijken?
- Welk verband is er tussen het economische ontwikkelingspeil en de beroepssectoren in de drie voorbeeldlanden?
- Welke mogelijkheden hebben de drie landen om de regionale ongelijkheid te verminderen?

§3.1 Welvaart en werk

Kernlanden, groeilanden en achterblijvers

► Je onderzoekt de betekenis van globalisering voor:

- Kernland Duitsland
- Transitieland Tsjechië
- Perifeer land Egypte

§3.1 Welvaart en werk

Economische kenmerken en indicatoren

► Indicatoren voor economische ontwikkeling van regio’s:

- * bbp/brp per hoofd, uitgedrukt in koopkracht

  * VN-ontwikkelingsindex (hdi/imo) kenmerken:
  - welvaart bbp/hoofd in koopkracht
  - scholingsniveau analfabetisme, onderwijsduur en -niveau
  - gezondheid levensverwachting
- * Naast bbp ook (netto) inkomen als economische indicator.

§3.1 Welvaart en werk

Economische kenmerken en indicatoren

Kenmerk	Waarde productie	Welvaart	Werk	Opbrengst werk	Ongelijkheid	Ontwikkeling
voorbeeld indicator	bbp/inw	besteedbaar inkomen/inw	% beroeps-bevolking	bijdrage agrarische sector aan bbp	inkomens-ongelijkheid	VN-index (hdi)
uitgedrukt in:	US $/inw	koopkracht in US $/inw	% werkzaam in de landbouw	% van bbp	Gini-index	- US $/inw - % (an)alfabeten - levensverwachting bij geboorte
Jaar	**2015**	**2015**		**2015**	**2013**	**2015**
Egypte	3.237	11.500	29,2 (2011)	14,3	30,8	108
Tsjechië	17.105	31.600	2,6 (2012)	2,7	26,1	28
Duitsland	41.533	46.900	1,6 (2011)	0,7	28,3	6
Nederland	49.056	49.300	1,8 (2013)	1,6	30,9	5

§3.1 Welvaart en werk

Bestaansmiddelen

- Andere indicator: samenstelling van de beroepsbevolking.
- Aandeel werkers in de landbouw is veelzeggend, maar uitkijken met de tertiaire sector in ontwikkelingslanden.
- De arbeidsproductiviteit blijkt uit de vergelijking van de sectoren hun bijdrage aan het bbp

§3.1 Welvaart en werk

Vergelijking van de drie landen

- De verdeling van de beroepsbevolking en de bijdrage aan het bbp zichtbaar gemaakt voor de voorbeeldlanden (plus Nederland).
- In Egypte scoort de landbouw relatief gezien het hoogst, in Duitsland (en Nederland) het laagst. Duitsland scoort wat betreft de dienstensector het

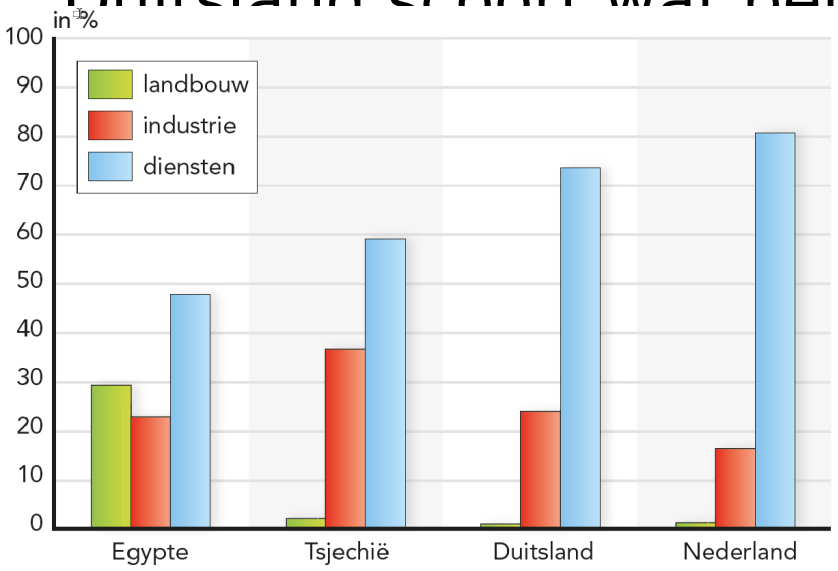

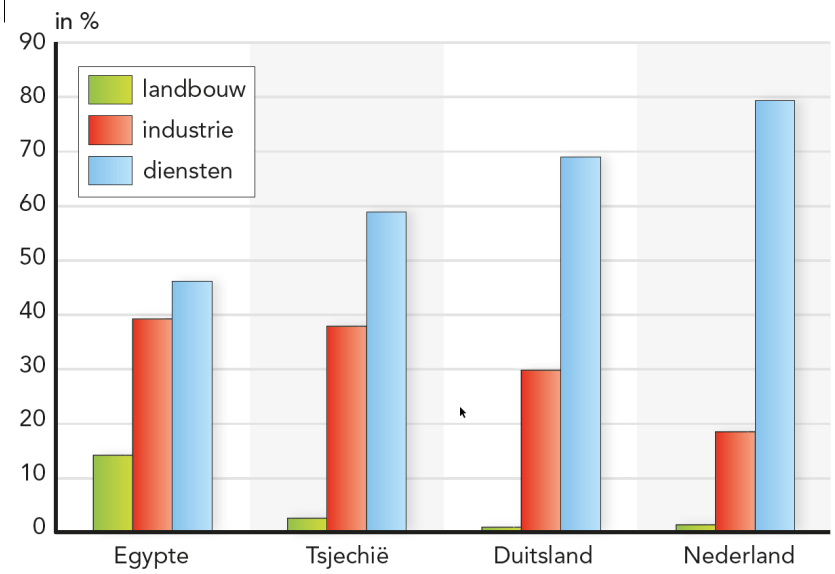

§3.1 Welvaart en werk

Armoede langs de Nijl

- De jaarlijkse overstromingen zorgden voor vruchtbaar land.
- Aandeel werkers in de landbouw daalt geleidelijk. Kenmerkend voor de landbouw: zeer arbeidsintensief, lage productiviteit per werker de bedrijfsoppervlakte.
- Gevolg: het inkomen op het platteland ligt laag. De situatie in het zuiden is het meest beroerd: economische overbevolking.
- De informele sector is omvangrijk.

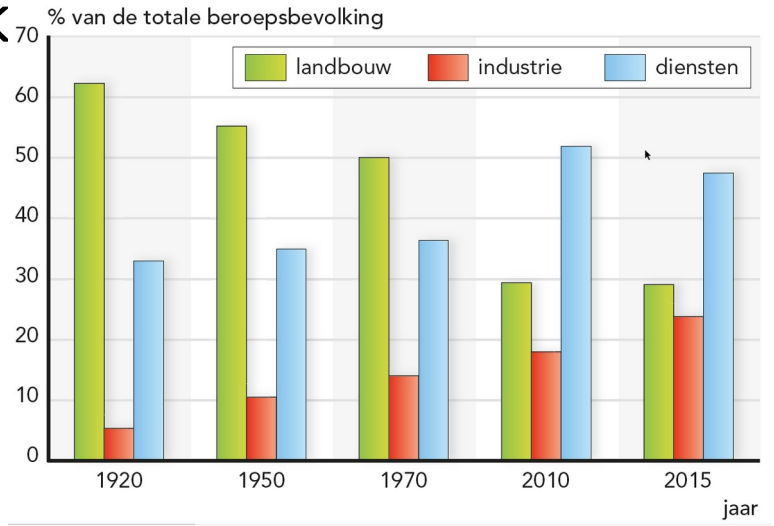

Ontwikkeling van de beroepsbevolking in Egypte, 1920-2015

§3.1 Welvaart en werk

Globalisering en industrialisatie in het land van de farao's

- ► Regeringsbeleid in Egypte gericht op economische hervormingen en infrastructuur: keuze voor globalisering met speciale economische zones.
- Economische groei door buitenlandse investeringen (fdi) en exportoriëntatie. Verbreding Suezkanaal past in dit beleid.

De toeristische sector wordt echter geplaagd door terrorisme.

- Positie van China als handelspartner neemt toe. Vooral vestiging in de kanaalzone met een vrijhandelszone en loonkostenvoordelen.
- Het afbouwen van de subsidies aan de economisch

§3.1 Welvaart en werk

Tsjechië: een land in overgang

- Landlocked met vanouds een sterke industrie en exportpositie.
- In het Oostblok een planeconomie: gereguleerd door de staat. Economische zwaartepunten: noordwesten en Praag.
- Na de val van het IJzeren
- de centrale ligging
- overgang naar vrijemark
- de industriële traditie
- punten:
- technisch geschoolde (e
- relatief goedkope) arbeidskrachten.

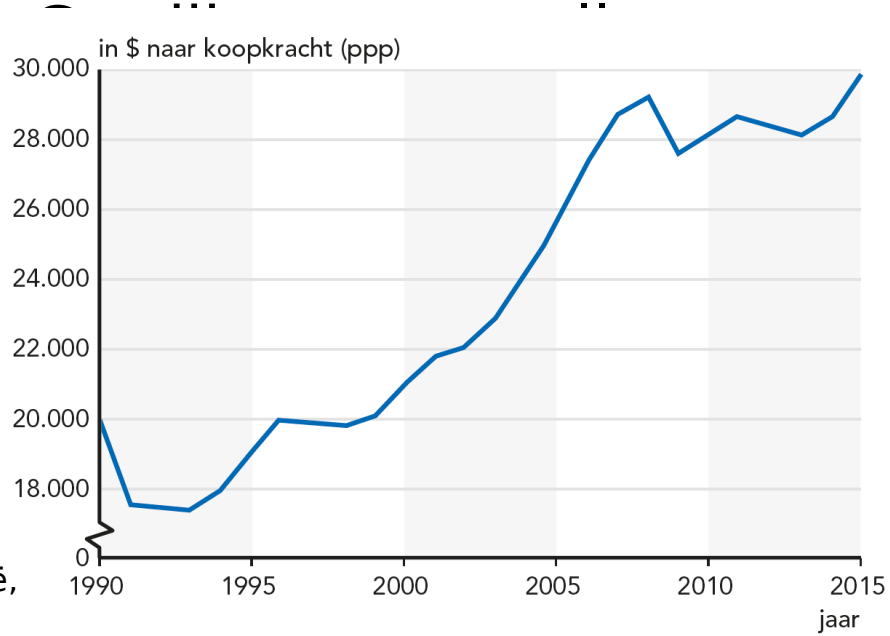

Ontwikkeling van het bbp per inwoner in Tsjechië, 1990-2015

§3.1 Welvaart en werk

Globalisering in Tsjechië

- Na privatisering van de socialistische staatsbedrijven veel buitenlandse investeringen. Lage loonkosten en toegang tot de Europese markt trekken Duitse bedrijven (auto-industrie).
- De sterke exportgerichtheid maakt kwetsbaar (crisis 2008)
- Na 2014 weer groei:
  - werkloosheid daalde
  - lonen stijgen
  - bbp/inwoner gaat omhoog

Problemen zijn nog jeugdwerkloosheid en lage arbeidsproductiviteit.

- China en Taiwan investeren in de assemblage-industrie (vooral consumentenelektronica) vanwege nabijheid van de Europese afzetmarkt.

§3.1 Welvaart en werk

Centrum en periferie in Tsjechië

► Veranderde verhoudingen tussen centrum en periferie. Twee voorbeelden:

● Relatieve ligging van steden in het oosten van Tsjechië verslechterde door de afscheiding van Slowakije. Veel aandacht voor hoofdstad Praag versterkt de tweedeling centrum-periferie.

§3.1 Welvaart en werk

Centrum en periferie in Tsjechië

- Ertsgebergte van economische motor naar probleemgebied door mijnsluitingen. Milieu is weer op orde, maar minpunten zijn:
  - hoge werkloosheid
  - negatieve regionale beeldvorming

- vertrekoverschot (veel migratie naar agglomeratie Praag)
- lager loonniveau
- hoger sterftecijfer.
- Voorbeeld van de regio Most.

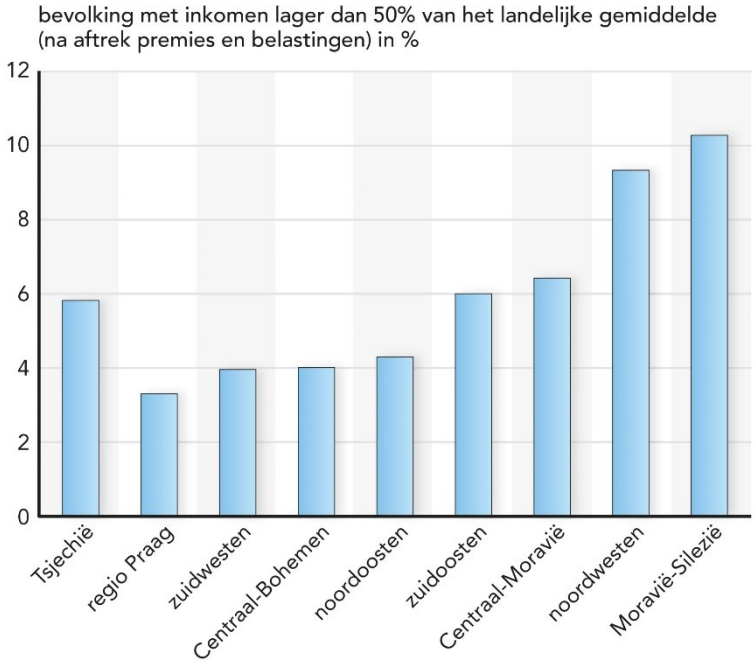

§3.1 Welvaart en werk

Centrum en periferie in Tsjechië

- Om de regionale ongelijkheid te verminderen, stichtten de regering en de EU economische zones met (onder voorwaarden) vestigingsvoordelen.

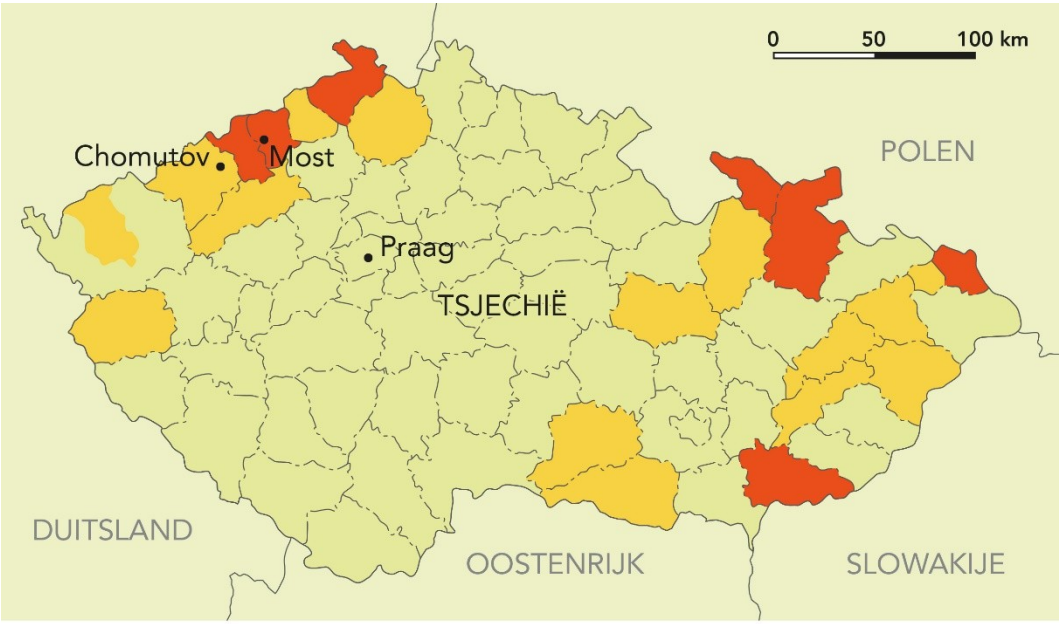

investering, waarvan de helft in machines

minimaal € 2 miljoen

minimaal € 2,2 miljoen

§3.1 Welvaart en werk

Werk, welvaart en ongelijkheid in Duitsland

► Economische grootmacht en industrieland met sterke positie in de wereldhandel. Zichtbaar in aandeel werkers in de secundaire sector.

- Het Ruhrgebied werd een welvarend economisch zwaartepunt, dankzij mijnbouw en staalindustrie. Andere centra van zware industrie waren

§3.1 Welvaart en werk

Werk, welvaart en ongelijkheid in Duitsland

- Sinds de jaren ’70 verschuiving van de economische groei van noord naar zuid (Nord-Süd Gefälle).

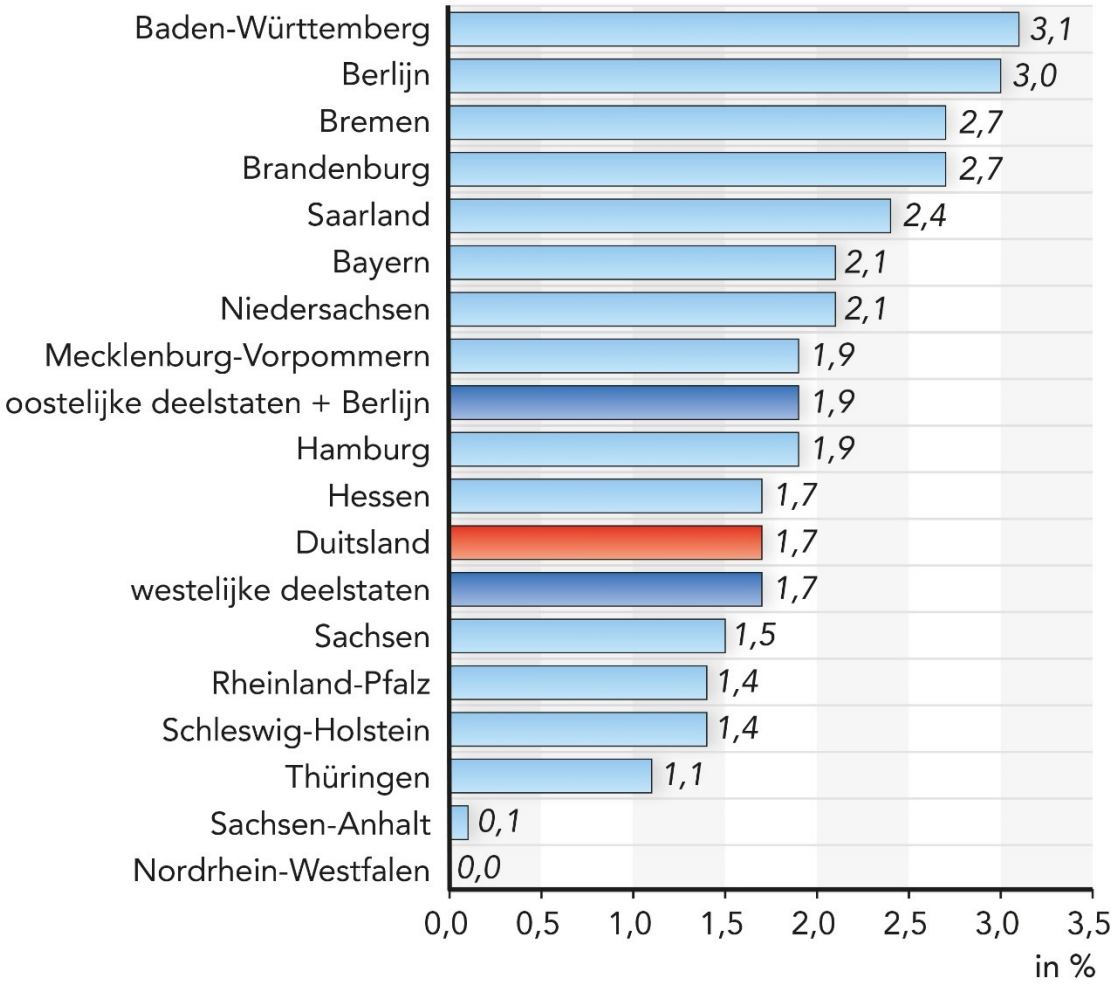

§3.1 Welvaart en werk

Werk, welvaart en ongelijkheid in Duitsland

- Dankzij spreadeffecten is er uitstraling naar de omgeving. Ook waarneembaar in en rond de hoofdstad Berlijn.
- Herstel in Hamburg en Bremen, maar het Ruhrgebied blijft achter, wat o.a. blijkt uit het vertrekoverschot en bijkomende backwasheffecten.
  - Voorbeelden van de oplossingen in Bremerhaven en in het Ruhrgebied.
- Veel overheidsgeld ging na 1989 naar de oostelijke deelstaten. Investeringen in vooral de infrastructuur brengen nieuwe bedrijvigheid en meer welvaart.

§3.1 Welvaart en werk
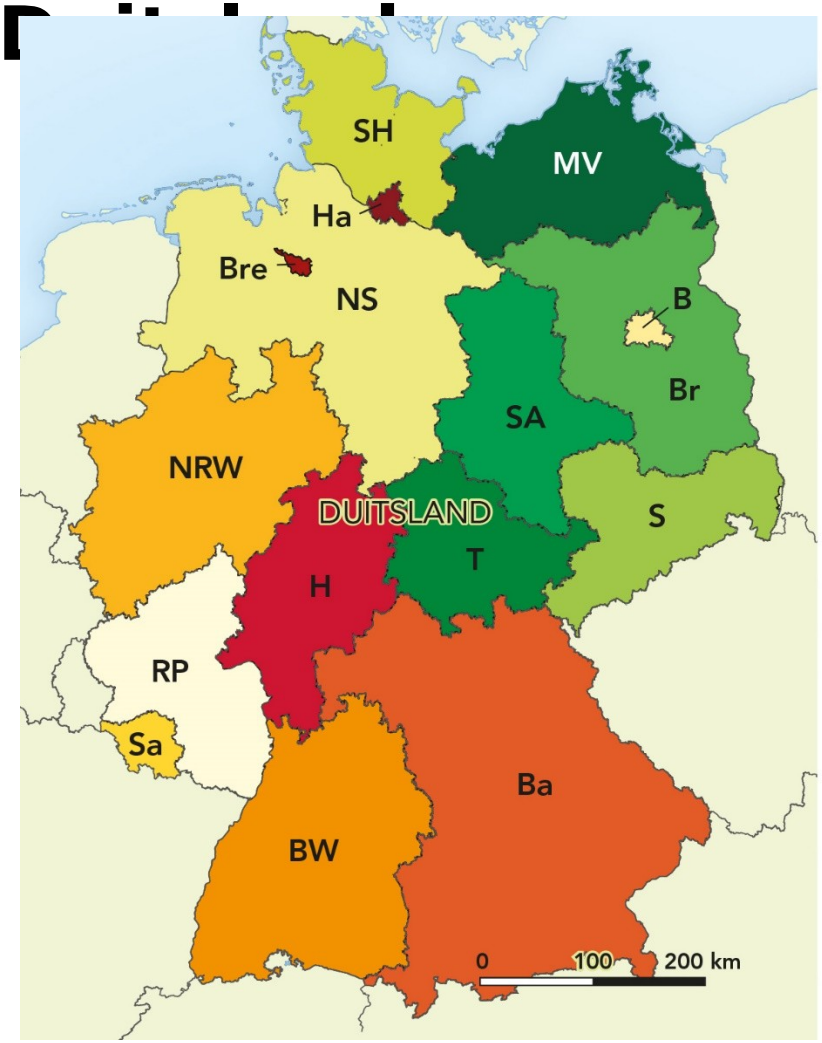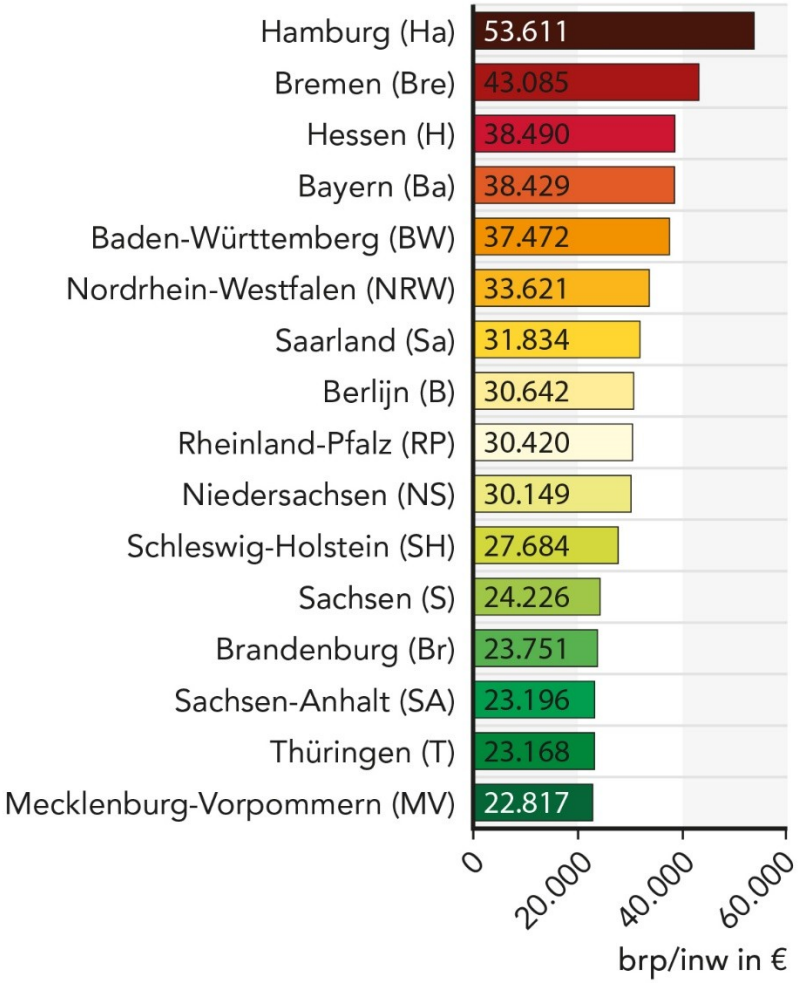
Werk, welvaart en ongelijkheid in Duitsland